

INNHold

FORORD	11
INNLEDNING	13
1 KULTURSENSITIVITET	14
Helt forskjellige og nøyaktig like	14
Rammebetingelser for kultursensitivitet i sykepleien.....	18
<i>Gjensidig presentasjon</i>	18
<i>Mindre etnosentrisme, større kulturrelativisme</i>	20
<i>Praxis</i>	21
2 ANTROPOLOGI OG SYKEPLEIE	24
Hva er antropologi?	24
<i>Antropologisk metode</i>	26
<i>Antropologiens tilhørighet i forskningstradisjonen</i>	28
<i>Medisinsk antropologi</i>	28
<i>Fysisk antropologi</i>	29
<i>Etnomedisin</i>	30
<i>Kultur- og personlighetsstudier</i>	30
<i>Internasjonalt helse- og hjelpearbeid</i>	31
Sykepleie og antropologi	31
Hva kan antropologer bidra med i norsk helsevesen?	33
3 NØKKELBEGREPER I MEDISINSK ANTROPOLOGI	37
Familiesektoren, den profesjonelle sektoren og den folkelige sektoren	37
<i>Familiesektoren</i>	38
<i>Den profesjonelle sektoren</i>	38
<i>Den folkelige sektoren</i>	39
<i>Er kunnskap om de ulike sektorene nyttig?</i>	40
«Disease», «illness» og forklaringsmodeller	41
<i>«Disease»-begrepet</i>	41
<i>«Illness»-begrepet</i>	42
<i>Forklaringsmodeller</i>	43
<i>Er kunnskap om disse begrepene nyttig?</i>	43

Begrepet «sickness»	44
<i>Er «sickness»-begrepet nyttig?</i>	46
«Curing» og «healing»	46
<i>Et eksempel</i>	47
4 DET FLERKULTURELLE SAMFUNN – KULTURBEGREPET	53
Hva er kultur?	53
<i>Kultur er det tillærte, ikke det medfødte</i>	54
<i>Kultur er allmennmenneskelig</i>	54
<i>Kultur er en prosess</i>	54
<i>Kultur er et multivokalt fenomen</i>	57
<i>Makt er et aspekt ved kultur</i>	57
Hvem er pasienter fra «andre kulturer»?	58
Et metodisk råd: Bruk Occams barberkniv	61
5 MAKT, KULTUR OG HELSE	64
Hva er makt?	64
Makt og avmakt	65
<i>Hvordan skapes avmakt?</i>	66
Makt, motstand og legitimitet	67
Ulike former for makt	68
<i>Normmakt</i>	69
<i>Modellmakt</i>	69
<i>Kommuniseringsmakt</i>	70
Kulturbegrepet	71
<i>Kultur og makt</i>	71
Det vanskelige helsebegrepet	72
<i>Helse og kultur</i>	75
Makt, kultur og helse – hva gjør vi?	77
6 MODELL, STATUS OG ROLLE	81
Modell	81
<i>Eksempel på ukritisk bruk av modeller</i>	82
Er modeller nyttige analytiske hjelpemidler?	83
Status	85
<i>Tilskrevet og ervervet status</i>	86
Rolle	88
<i>Rolledistanse</i>	88
<i>Rollekonflikt</i>	89
<i>Status og rolle, to sider av samme sak</i>	89

7 SYKEHUSET SOM ET SAMFUNN	90
Ulike statuser i sykehuset	91
Sykehusets struktur	92
Sykehusets normer, verdier og ideologi	93
<i>Normer</i>	93
<i>Verdier</i>	94
<i>Ideologi</i>	95
<i>Ideologien ved en psykiatrisk langtidsavdeling</i>	96
Sykehusets kultur	98
<i>Rammebetingelser for en pasientkultur</i>	99
<i>Et eksempel på pasientkultur</i>	101
<i>Barths prosessanalytiske modell anvendt på eksemplet</i>	104
<i>Goffmans dramaturgiske modell anvendt på eksemplet</i>	106
<i>Er modellene nyttige analytiske hjelpemidler?</i>	107
8 SYKEPLEIE – BESKRIVELSE OG ANALYSE	109
Kveldsvakten – et eksempel	110
Kybernetikk og sykepleie	115
<i>Kybernetikk</i>	115
<i>En kybernetisk kretsløpsmodell illustrert ved et eksempel</i>	116
<i>Kretsløpsmodellen anvendt på kveldsvakten</i>	117
<i>Er modellen et nyttig analytisk hjelpemiddel?</i>	119
Bruk av symboler og ritualer i sykepleien	120
<i>Arbeidstøyet</i>	121
<i>Rapporten</i>	122
9 VIRKELIGHETER SKAPES	127
Et eksotisk eksempel	127
Sosialisering og virkelighetsforståelse	129
<i>Primærsosialisering og sekundærsosialisering</i>	130
<i>Internalisering og eksternalisering</i>	132
Identitet og virkelighetsforståelse	134
<i>Ren identitet</i>	135
<i>Bindestreksidentitet</i>	135
<i>Kreolsk identitet</i>	136
<i>Tamiler i Norge og identitetsopplevelse</i>	137
Språk og virkelighetsforståelse	140
Analytiske perspektiver og virkelighetsforståelse	142
<i>Det biomedisinske perspektivet</i>	143
<i>Det samfunnsanalytiske, kritiske perspektivet</i>	144

<i>Det fenomenologiske perspektivet</i>	144
<i>Engler med våte vinger vil ikke fly</i>	144
10 DET FLERSPRÅKLIGE SAMFUNN – TOLK	150
Språklig kompetanse og identitetsopplevelse.....	150
Forskrifter om bruk av tolk	152
Hvilke tolketjenester finnes?.....	154
<i>Fremmøtetolking</i>	154
<i>Telefontolking</i>	155
<i>Bildetelefon-/tv-tolking</i>	156
<i>Nødtelefon</i>	157
<i>Oversettelse av skriftlig materiale</i>	157
Hvordan bør en samtale med tolk gjennomføres?.....	158
Hvor omfattende er bruken av tolk?.....	160
<i>Profesjonell tolk eller andre hjelpere?</i>	161
Tolking og kvalitetssikring	154
11 MIGRASJON	165
Begrepet migrasjon	165
Norge og migrasjon i historisk perspektiv.....	165
Utlendingsforvaltningen i Norge	168
Hvem kan få opphold i Norge?	170
Typen oppholdstillatelse for asylsøkere	173
Hvem er innvandrere, hva er deres prosentandel av befolkningen, hvor kommer de fra, og hvor bor de?	174
Til refleksjon over våre innvandringskriterier	176
12 MIGRASJONSHELSE	178
Migrasjon er en helserisiko	178
<i>Retningslinjene for førstegangs helseundersøkelse av nyankomne innvandrere</i>	179
<i>Noen aktuelle problemstillinger</i>	179
Psykisk helse	180
<i>Posttraumatisk stresslidelse (PTSD)</i>	182
Somatisk helse	183
<i>Tannhelse</i>	183
<i>Diabetes type 2</i>	184
<i>Vitamin D-mangel</i>	185
<i>Jernmangelanemi</i>	186
<i>Tarmparasitter</i>	187

<i>Tuberkulose</i>	187
<i>Hiv/aids</i>	189
<i>Hepatitt B</i>	190
Reproduktiv helse	192
<i>Kvinnelig omskjæring</i>	192
<i>Arv og inngifte</i>	193
<i>Familieplanlegging og abort</i>	195
Utfordringer i nær framtid	196
<i>Eldreomsorg</i>	196
DE TI BUD	197
ORDFORKLARINGER	199
NOTER	205
LITTERATUR.....	209
STIKKORD	217